

Kontrasztok Alapfokú Művészetoktatási Intézmény
Székhely
7627 Pécs, Engel János u. 11-15.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kulcskompetencia

*Projekt az Alapfokú Művészetoktatási Intézmények számára
Gitár tanszak*

A barokk kor és a barokk táncok

Készítette: Domokos Lehel

PROJEKTLEÍRÁS

Kiemelt téma: A barokk kor és a barokk táncok

Időtartam: 4 hét/4 nap

Órakeret: hetenként 1 óra és otthoni felkészülés

Évfolyam: 1. 2. 3. 5. évfolyam

Cél:

- a barokk kor kultúrájának, szokásainak, életmódjának, ízlésvilágának megismerése, összehasonlítása a mai kor világával
- a közösen végzett munka örömeinek kialakítása során megismerhessék egymást a tanszakon belül tevékenykedő tanulók
- öntevékeny és kiscsoportos munkájuk során fejlődjön a növendékek szervezőképessége, írásbeli és szóbeli kifejezőképessége

Értékek:

- művészeti korok iránti fogékonyság
- közösen végzett munka öröme
- a közös zenélés során kialakuló esztétikai élmény átélése
- hagyományok megőrzése

Ismeretek:

- tapasztalatszerzés a barokk kor egészéről
- barokk táncstílusok jellemzői és lépései
- barokk viselkedéskultúra megismerése
- barokk hangszercsoportok megismerése
- barokk stílusú szóló- és kamaradarabok tanulása
- ismeretek bővítése az információszerzésről, a megismerési módszerekről, a tanulási technikákról
- a viselkedési és az általánosan elfogadott magatartási szabályok betartása

<p>Attitűdök:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hajlandóság az esztétikai érzék fejlesztésére • hajlandóság a zenetörténeti korok megismerésére • IKT eszközök kritikus és megfontolt használata • kíváncsiság • felelősségvállalás • tanulás iránti motiváció
<p>Készségek, képességek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hangszerkezeléssel összefüggő készség • zenélés értelmi készségei • elsajátítás folyamatával összefüggő készségek: jelértés, lapról olvasás, emlékezés, gyakorlás • előadással összefüggő készségek • ritmuskészség • kreativitás • együttműködési készség
<p>Kiemelt fejlesztési területek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • szociális kompetencia • esztétikai-művészeti kompetencia • digitális kompetencia • hatékony, önálló tanulás • anyanyelvi kommunikáció • kezdeményezőképeség
<p>Partnerek: gitár művész-tanár, szaktanárok, szülők, igazgató</p>
<p>Javaslatok az előkészítő szakasz munkájához:</p> <p>A pedagógusnak össze kell gyűjteni a szóba jöhető forrásanyagot a gyerekek számára, esetlegesen átírni az ő megértési szintjüknek megfelelően. Mivel a gyerekek a hangszeres óra sajátosságainak köszönhetően valószínűleg nem jártasak a kooperatív munkaformák alkalmazásában, az első bevezetésnél javaslom az egyszerűbb kooperatív technikák használatát. A hangszeres oktatás sajátosságaiból fakadóan a projekt során olyan</p>

csoporthoz kell együttműködniük, melyeken belül több év korkülönbség adódhat. Ebből kifolyólag a csoportszervezés tervezett formában vagy tapasztalt tanulók csoportvezetőként történő kijelölésével ajánlott.

Mivel a projekt témája adott, az előkészítő szakasz során elengedhetetlen a gyerekek érdeklődésének felkeltése. A felkészülés során szükség van a pedagógusok és a szülők segítő, támogató szerepére is, akiket folyamatos tájékoztatásban kell részesíteni a projekttel kapcsolatos információkról.

Lényeges, hogy a választható tevékenységek kínálata mellett a projekt vezetője nyitott legyen a gyerekektől érkező egyéb ötletekre is.

Előkészítő szakasz a növendékek egyéni óráin:

A zeneiskolai keretek között történő hangszeres oktatás alapja a tanulók egyéni foglalkoztatása. Ebből kifolyólag az előkészítő szakasz része nemcsak a projekt témájával szembeni érdeklődés felkeltése, hanem a közös, kooperatív munka iránti motiváció kialakítása is. A tanár egyéni órákon ismerteti növendékeivel a projekt témáját, feldolgozásának menetét, az ezzel kapcsolatos tevékenységeket, illetve a projektoktatás megvalósításához szükséges időbeosztást. Ezután hangfelvételtől bemutatja a tanulónak a későbbi tevékenységek során, kooperatív módszerekkel feldolgozandó barokk művet, majd átadja az előadási darab kottáját, melyet a tanár segítségével a tanítvány eljátszik. Végül kijelöli otthoni gyakorlásra is a megtanulandó művet.

Konkrét lépések:

A zeneiskolai keretek között történő hangszeres oktatás alapja a tanulók egyéni foglalkoztatása. Ezzel ellentétben a projektoktatás alapja a személyközi kapcsolatok új tartalmának megismerése, tehát fontos a közösségi munka kialakítása, illetve a kooperatív tanulási technikák használata. Ezt az egyéni hangszeres órán lehetetlen lenne megvalósítani, ezért a projektszakasz ideje alatt a hagyományos órarendbe történő, plusz tanórák beiktatására van szükség. A pedagógus feladata felmérni a tanulók szabadidejét, az időpont kitűzése előtt egyeztetni a szolfézstanár kollégákkal, illetve a szülőkkel. Meg kell szerveznie a szükséges technikai eszközökhöz való hozzájutás lehetőségét is (magnó, diktafon, színes nyomtató, fénymásoló, fényképezőgép, ütőhangszerek, kottaállványok), illetve a kis, hangszeres termekkel ellentétben - a csoportos foglalkozásokból kifolyólag - egy nagyobb tanterem biztosítását (pl. koncertterem), ahol az adott tanszak kényelmesen elfér.

Mivel a hangszeres tanárok általában nem járatosak a nagyobb tanulói létszámot összefogó, csoportos foglalkoztatásban, ezért a pedagógus feladata az is, hogy különböző háttéranyagok segítségével a kooperatív technikák alkalmazásának módozatait elsajátítsa.

A projekt indításával egy időben érdemes projektfalat kijelölni. Ide teszi fel a pedagógus a gyerekek által készített portfóliókat, illetve a következő eseménnyel kapcsolatos felhívásokat. Ezen kívül a gyerekek is elhelyezhetnek rá bármit, ami a témával kapcsolatos. A csoportok vezethetnek projektnaplót is, melyben rögzítik az órákkal kapcsolatos tevékenységeket, majd értékelik azt.

Felhasználható források:

- **Darvas Gábor: *Évezredek hangszerei*** Zeneműkiadó vállalat Budapest, 1961
- **Van der Meer: *Hangszerek*** Zeneműkiadó Budapest, 1988

- **Siklós Albert:** *Hangszerek-hangszínek* Dr. Vajna György és társa Budapest, 1941
- **Donington, Robert:** *A barokk zene előadásmódja* Zeneműkiadó Budapest, 1978
- **Kovács Gábor:** *Barokk táncok* Garabonciás Alapítvány Budapest, 1999
- **Domanovszky Endre:** *Korok ruhái* Corvina kiadó Budapest, 1979
- **G. Nagy László:** *Öltözékek és hajviseletek* Lilium Aurum kiadó Budapest, 2002
- **Kagan, Spencer:** *Kooperatív tanulás* Önkönet Budapest, 2001
- **M. Nádasi Mária:** *Projektoktatás* Gondolat kiadói Kft. Budapest, 2003

I. óra- Csoportalakítás és ismerkedés a barokk korrall

Tevékenységek		Módszerek, munkaformák	Feltételek, eszközök	Időterv
Tanári	Tanulói			
1. Ismerteti a „Név-dallamforgó”c. játékot.	Körben ülnek. Minden gyerek kezében ott van a saját hangszere. Mindenki a saját nevéhez és egy rájuk vonatkozó tulajdonságukhoz dallamot rögtönöznek a gitárjukon. A vállalkozó kedvű tanulók megpróbálhatják visszajátszani a társaik improvizációját.	- ráhangolódás, egymás megismerése - kooperatív játék	- tanulónként egy hangszer	12 perc
2. Ismerteti a „Dobálás”c. játék szabályait, melyet babzsákkal játszanak a tanulók.	Körben állnak. A tanár is részt vesz a játékban, balról indulva, sorban minden gyereknek mondja a nevét, és közben odadobja neki a babzsákot, az pedig visszadobja neki. Aztán a gyerekek egyenként ugyanígy végig dobálják. Ha valaki elakadna, mert nem tudja	- ráhangolódás, egymás megismerése - kooperatív játék	- babzsákok	10 perc

Későbbiekben növeli a játékban résztvevő babzsákok számát.	annak a nevét, akinek dobni szeretné a babzsákokat, akkor az illető gyerek megmondja a nevét. Játék több babzsák bevonásával: nem fontos, hogy sorba dobálják.			
3. Ember-mozaik. Előzetesen barokk képeket vág annyi darabra, ahány gyerek van (annyi képet, ahány csoportot szeretne alakítani).	Mindenki választ egy képrészletet, aztán megkeresik, hogy melyek tartoznak össze. A kép részeinek gazdái fogják alkotni a csoportokat.	- csoportalakítás kooperatív módszerrel	- képek előkészítése, darabolása	5 perc
4. Elmondja az ismerkedés szabályait. Például: csak olyan kérdést tehetnek fel, ami a zenével kapcsolatos (miért szeretsz gitározni?). Az ismerkedés után elmondja, hogy keressenek legalább egy olyan dolgot, ami közös bennük, és csak rájuk illik, ami megkülönbözteti őket a másik csoporttól.	Ismerkedés csoporton belül: mindenki kitalál egy kérdést, amit feltesz a másoknak. Közös vonásokat keresnek.	- csoportinterjú - csoportmegbeszélés - csoportidentitás kialakítása		10 perc
5. Diavetítés zenei aláfestéssel.		- frontális, ismeretközlés	- laptop, projektor, vetítendő anyag ¹ (dia), zenei anyag ²	3 perc

¹ hu.wikipedia.org, barokktanc.lap.hu, pecs.hu, sulinet.hu, rentit.hu, creideiki.sfblogs.net, teachers.greenville.k12., visitingdc.com, french-touch-art.com, essential-architecture.com, belfoldiszallasok.hu, nemzetimuemlek.hu, www.proinfo.hu

² Vivaldi: Concerto for Flute op. 10/3.

6. Asztalonként ad egy színes papírcsíkot és egy idősablon.	Bejelölik az időcsíkon az aktuális évet, majd a barokk korszakot. Ennek segítségével állapítják meg, hogy hány évvel ezelőtt volt az a kor, melyet később barokk kornak neveztek el. Fontos, hogy csoportban ragasszák fel.	- ráhangolódás a témára	- idősablon, időcsík előkészítése	5 perc
7. „Ó, mily szép volt!”(Telemann-Gavotte) című darab kottájának átiratával való ismerkedés. Asztalonként kiosztja a szólamokat.	Közösen eldöntik, hogy ki melyik szólamot fogja játszani. Közösen kitalálnak egy nevet a csoportjuknak.	- csoportmegbeszélés - csoportidentitás kialakítása	- az átirat szólamainak biztosítása megfelelő példányszámban	5 perc
8. Élménybeszámoló. Feladja otthoni gyakorlásra a diákok által választott szólamokat. Felhívja figyelmüket, hogy a következő projektórát a szólamok csoportonkénti bemutatásával fogják kezdeni, amelyet az egyéni órák alkalmával is fognak gyakorolni.	Körbe ülnék, és egyesével beszámolnak az órán szerzett tapasztalatokról, élményekről. Kitöltik a projektnaplót, aláírják a jelenléti ívet.	- egyéni beszámolók		10 perc

II. óra- A lant és a gitár

Tevékenységek		Módszerek, munkaformák	Feltételek, eszközök	Időterv
Tanári	Tanulói			

<p>1. Felszólítja a gyerekeket, hogy mutassák be csoportonként az otthon és egyéni órán gyakorolt művet. Hangfelvételt készít az előadásokról és az értékelésről.</p>	<p>Eljuttatják az előző órán feladott darabot, melyet a többi csoport szóban értékel.</p>	<p>- ráhangolódás - csoportbemutatók</p>	<p>- gitár - kotta - csoportonként egy kottaállvány - diktafon</p>	<p>20 perc</p>
<p>2. Mindegyik csoportnak ad egy borítékot, amelyekben darabokra vágott képek vannak a lantról és a gitárról.</p>	<p>A csoportok feladata, hogy a darabokat összerakják, majd plakátra ragasszák. A feladat befejezéseként a csoportok megtekintik a többi csoport munkáját: minden csoport feláll a helyéről, és a tanteremben körbesétálva megtekintik a többiek munkáját. Visszatérve a helyükre megbeszélik, értékelik a látottakat. A csoport tagjai sorban elmondják egymásnak a gondolataikat. Egy tag beszédidejét meg lehet határozni. (Válasszon a csoport időfelelőst!)</p>	<p>- csoportmunka - feladatok kijelölése - képtárlátogatás - szóforgó</p>	<p>- csoportonként egy boríték, melyekben feldarabolt képek vannak a lantról és gitárról - csoportonként egy plakát és egy ragasztó</p>	<p>10 perc</p>
<p>3. A tanár minden csoport számára csomagolópapírt készít, amelyen középre fel van írva: A lant és a gitár</p>	<p>A csoport minden tagjának legyen egy saját színe, amivel a csomagolópapírra dolgozik. A feladatot megkönnyítendő, a gyerekek nézhetik az előbb kirakott képeket. A lap közepére felkerült téma köré</p>	<p>- kooperatív munka - szóháló, pókháló</p>	<p>- csomagolópapír, színes ceruza</p>	<p>14 perc</p>

	<p>nyilak segítségével felírják a két hangszer részeit, illetve találhatnak még a részekhez tartozó kifejezéseket is. Ezeket szintén nyilakkal jelölik.</p> <p>A csoportok tagjai kiválasztják a számukra legfontosabbnak tartott hasonlóságot vagy különbséget, és mindenki a saját színével mondatot alkot vele.</p> <p>A csoportok tagjai sorban elmondják egymásnak gondolataikat a kulcsfogalmakkal kapcsolatban. Egy tag beszédidejét meg lehet határozni.</p>	<p>- egyéni munka, mondatalkotás</p> <p>- szóforgó</p>		
4. Felszólítja a tanulókat az elkészült plakátok bemutatására.	<p>Csoportonként bemutatják az elkészült plakátokat. Előtte kiválasztják a plakát kihelyezésének felelősét, a plakát bemutatóját, az elhangzottakat kiegészítő diákot, stb.</p>	- csoportbemutató	- gyurmaragasztó a plakátok felfüggesztéséhez	9 perc
5. Lantműveket játszik le felvételtől. Meggéri a gyerekeket, hogy töltsék ki a projektnaplót, és írják alá a jelenléti ívet.	<p>Lantműveket hallgatnak, és kitöltik a projektnaplót. Aláírják a jelenléti ívet.</p>		<p>- laptop vagy cd lejátszó</p> <p>- projektnapló</p> <p>- íróeszköz</p>	7 perc

III. óra- Öltözködés, viselkedés

Tevékenységek		Módszerek, munkaformák	Feltételek, eszközök	Időterv
Tanári	Tanulói			
<p>1. Ismerteti az „Amilyen az adjonisten” c. játék szabályait.</p> <p>A játékot a csoport vezetője kezdi, mindig más-más gyerekhez fordulva – így könnyebben megértik a szabályt. Ezt követheti az a változat, amikor a gyerek áll a vezető helyére és fordul mindig más-más gyerekhez, végül válthatunk páros párbeszédű játékokra, amikor minden pár maga próbálkozik hasonló párbeszédű kitalálásával és eljátszásával.</p>	<p>Körben állnak, hogy lássák egymást.</p> <p>Az „Amilyen az adjonisten” közmondás szellemében játszanak: amilyen hangszóval, hangerővel, érzelmi töltéssel hangzik el a kérdés, felszólítás, olyan legyen a rá adott válasz is.</p> <p>Például:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Gyere velem! (erőteljes, kemény felszólítás) – Nem megyek veled! (ugyanolyan elutasítás) 	<ul style="list-style-type: none"> - kommunikációs játék (verbális) - kooperatív játék 		15 perc
<p>2. Diavetítés zenei aláfestéssel: Öltözködés</p>		- frontális- ismeretközlés	- laptop, projektor, vetítendő anyag (dia) ³	10 perc
<p>3. Kérdőívek kiosztása. Diavetítés újbóli lejátszása, segítségadás. Helyes válaszok megbeszélése.</p>	<p>Csoportos munkában, felváltva írva kitöltik a vetítéssel kapcsolatos kérdőíveket.</p>	Kooperatív csoportmunka	- kérdőívek, toll, ceruza	10 perc
<p>4. Felszólítja a gyerekeket, hogy</p>	<p>Csoportonként eljátszák a</p>	- csoportbemutatók	- hangszerek	20 perc

³ commons.wikimedia.org, concertotata.hu, A barokk, Domanovszky Endre: Korok ruhái Corvina kiadó Budapest, 1979
youtube.com

mutassák be csoportonként az otthon és egyéni órán gyakorolt művet, az „Ó, mily szép volt!” címűt.	darabot, majd egy másik csoporttal együtt is bemutatják.	- közös gyakorlás	- kotta, kottaállvány	
5. Felhívja a figyelmet a projektnapló kitöltésére, a jelenléti ív aláírására.	Kitöltik a projektnaplót, aláírják a jelenléti ívet.		- projektnapló - íróeszköz	5 perc

IV. óra- A barokk táncok

Tevékenységek		Módszerek, munkaformák	Feltételek, eszközök	Időterv
Tanári	Tanulói			
1. Hangfelvételeket mutat.	Fel kell, hogy ismerjék melyik mű szólt gitáron és melyik szólt lanton, csoportonként megbeszélik azt.	- ráhangolódás - csoportmegbeszélés	- cd lejátszó - hangfelvételek	10 perc
2. Csoportonként egy lapot és színes ceruzákat oszt ki és ismerteti a feladatot: írják fel a lapra, hogy mikor hallgatunk zenét és miért!	Csoporton belül körbe jár a papír, és mindenki a saját színű ceruzájával felírja a véleményét.	- ötletbörze	- csomagolópapír - színes ceruza	5 perc
3. A barokk híres tánc típusairól mutat hangfelvételeket, amelyeknek jellegzetességeit közösen megbeszélik. Felszólítja a gyerekeket, hogy a táncok nevét írják fel egy lapra.	Megbeszélik a barokk tánc típusok főbb jellegzetességeit, és azok nevét felírják egy lapra.	- csoportmunka	- csomagolópapír - színes ceruza	20 perc
4. Felszólítja a gyerekeket, hogy	Eljátsszák a barokk táncot.	- közös gyakorlás	- hangszerek	15 perc

mutassák be közösen az otthon és egyéni órán is oly sokat gyakorolt művet, az „Ó, mily szép volt!” címűt.			- kotta, kottaállvány	
5. A tanár értékeli és zárja a projektet. Felhívja a figyelmet a projektnapló kitöltésére, és a jelenléti ív aláírására. Búcsúüzenetet oszt a tanulóknak.	Kitöltik a projektnaplót, aláírják a jelenléti ívet.		- projektnapló - íróeszköz	10 perc